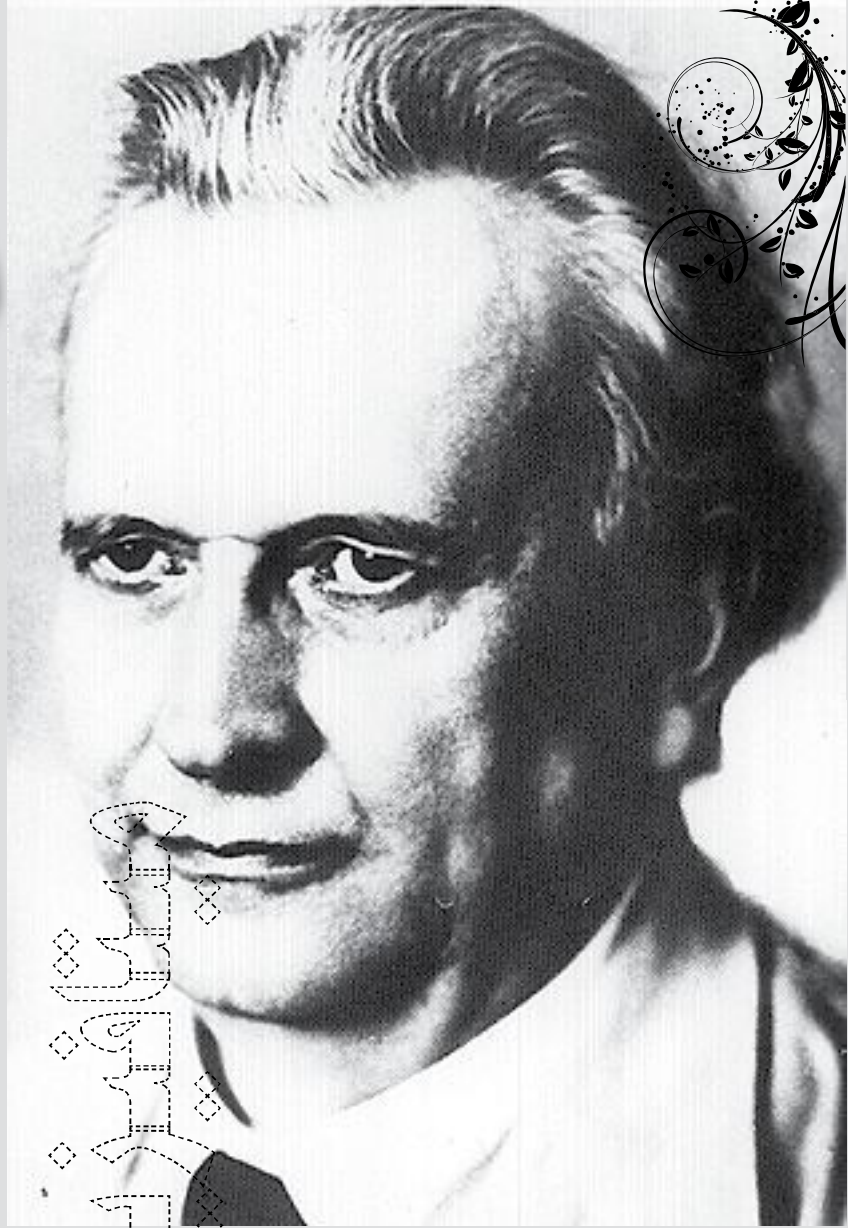

میتافیزیک

مه به ستله میتافیزیکه مووینا یه که بوجیها نیککه نه گه ری بوونی ته نیکی (کائن) رۆحانی په یوه سته ده روونی گه ردوونه وه لیده کرئ و تایبه ته به وانه وه، له راستیدا میتافیزیکه مه موسه رده مه کاند اولای هه مووگه لانی هه بووه و دوزرایه وه نه شلیکۆ لینه وه نه نترۆ پۆلۆژیه نویمان سه لماندویانه، به وه ی هیچکمه له مرۆفیکنه بووترۆشنیریان له وینا کردنی ته نه جیا وازه کاند ابرابیتله ده ره وه ی نه م گه ردوونه، چونکه هیزی سه روی سروشتخارقه و توانای ده ستوره ردانی له دیارده سروشتیه کان و مرۆبیه کانه یه و به وناقاره بیداده بانکه ده یه ویت. نه مخه ملاندنانه شیه که م بنه مای بۆ سه ره لدانی بیری لاهوتی له ناینه جیا وازه کاند.

میتافیزیکچیه؟

له سالی (۱۹۲۹) وانه یه کی له سه ره تایی سالداله زانکۆی فرایبورگ به ناو نیشانی (میتافیزیکچیه *was ist metaphysic*) و ته وه، له موانه یه شداراسته و خۆ قسه ی له سه رمیتافیزیککرد وه ککه شه ی میژووویی و شیوه کانی و نه وده ره نجا مانه ی که له کۆن و نویدا هه بوون.

مه سه له ی میتافیزیکه سه له یه کی گشتگیر و په یوه سته به هه مووشتیکه وه، به تایبه تی دازارینکه نه ممه سه له یه ده خاته رووئیمه ئیستا و لیره دابو خۆمانده پرسین، له ناو هه مووکا ئنه کاند امرۆ قبه رامبه ربووند هه وه ستی و پرسیار له خۆی و نه وجیهانه ی ده وری داوه ده پرسیت.

له سه ره تاشه وه ها ییدگه رله وه ده پرسنی نه وشته چیه که قولایی بوونی نیمه ی گرتوه، بۆ نه وه ی زانستبیته مایه ی کار، به لامله دواجاریش و له کوتایی ریگه دا، ریگه یه کی تایبه تی نییه بۆ مامه له کردنله گه ل کائنه کاند.

بیری په تی پییوایه زانستبریتییه له بواری بابه تی ره ها، چونکه زانستره مزی ده ستوره ردانی خود له بینای

مجه مه دنه لزوغی*
له عه ره بیه وه: شاکاره بدول

www.berkoo.com

لای هایدگر

هایدگر رنه و ده خا ته رووکه میتا فیزیک هه مو وشتیکه و هیچیشنییه ، قه ده ریکی دیاریکراوی که لئنه لمانیا به تاییه تی ورژنئاوا به گشتیه ، نه مله لایه ک ، له لایه کی تریشه وه نه وده وایه که وواله مرؤفایه تی ده کات که لئی رزگا ربیت ، بؤنه وه ی په یما نیکی نوئی بنیاد بنیته وه ، نه مه شله لایه که وه بؤنه وه یه که تیپیه ربینت وشبوه کانی بپریت ، له لایه کی تریشه وه جه خنله سه رحا له تی تیپه راندنه که ده کات ، له لایه نی سیپیه میشدا بانگه شه بؤنه وه ده کات ، که تیپه راندنی میتا فیزیکواته پاراستنی ، چونکه میتا فیزیک وه کبه رگیکی نوئی دیتته وه وپاریزگاری له شکوی خوی ده کات .

له گه لئنه مانه شدا هیرشده کاته سه ر پرؤتستانت وره شبینی خوی ده رده خات ، به هؤی نه مه شه وه کاریگه ری له سه ر بیرکردنه وه ی به جیه هیشته وه وپروا به وقه ده ره ده هیپیتکه خوی باسیده کات ، له هه مانکا تیشدا نایه ویتلی بیده نگبیت ، تاوه کوکرتایی کاره ساته که ، هایدگر له سالی (۱۹۵۱) ده قیکی له سه رنه مبابه ته نووسی وانه ی له باره یه وه وتته وه وپوویه یه که مکه س که بانگه شه ی ناشتی کرد بیتله گه ل کارکردن له سه رلاوان ، بؤنه وه ی به جدی بیربکه نه وه و ناشتیا نخوشبو ویت ، به لامنه ی توانی نه م هه نگاوه بهیپیتته دی .

مامؤستاله په یما نکای لیکؤلینه وه ی عه ره بی نیسلا می له رؤما

نه بوونئا شکراده کات) نیمه له تو قنیدا راماوین ، باخودتوقینوامانلیده کات راماوین ، چونکه بوونله نا ورسته کانیدایه ، که واته نه بوونله تو قنیدا ده رده که ویتوه ک بوون ، یانبا به ت ، بؤیه نه بوونله سیداره دانه (Nichtung) بریتی نییه له سیداره دانی بوون ، به پیی هایدگر رله ریگه ی نه بوونه وه مرؤفده توانی به ره وپوون پروات ، به لام به و پیپیه ی مرؤفیه یه سته به بوونه وه بوونبنچینه یه ، له مه سه له ی نه بووندا ده چن بؤنه وه ی له ده ره وه ی سرورشته ، به لانه یه ندیبه میتا فیزیکه وه چپیه ، هایدگر رده لیت (هیچشتیک ، له هیچشتدا رووده دا) میتا فیزیککؤ نو اوینا یه ده کات ، عه ده منه بوونه ، واته ماده یه که وینه ی نییه و له توانا یدانیبه وینه وشبوه ی ده ربخات .

تیپه راندی میتا فیزیک

بابه ته کانداده کات ، چونکه دواوته ی کوتایی خوددوان ، نه مباسه زانیسته شگه وره ترین به ده سته نیراوی مرؤفه .

هایدگر رده پرسن کرؤکی چا لاکی زانستی چپیه ؟ به پیی گوزارشتی تاییه تی خوی ، پیوایه مرؤفوه ککانیکله نیوکانه کانی تردا کاربه زانسته کات ، له ناوئه مچا لاکیا نه شدا ده چپته ناوه مو بوونه کانه وه وده یه ویت پیگه ته و نهینیه قوله کانی نبرانیت ، له هه مانکا تیشدا نه مچوونه شنا گاته دوا نه نجامی ، چونکه پیوایه نه وه ی زانست به دوا یدانه گه ری ، ته نها بوونه وشتیکنییه له ده ره وه ی ، به لامپرسیار لیره دانه وه یه ، چو نزانسته گه ل نه بووندا ما مه له ده کات ؟ زانستنه بوونره فزده کاتوه کنه بوون وه لایه نه نیت ، چونکه زانسته یه ویت شتیکزانیتکه نه بوونه .

له روانگه ی دله راوکیی بنچینه ییه وه (القلق الاصل) که هایدگر سه رقالی به شته کان و خؤمانه وه دینا سسینیت و پیوایه (دله راوکییه کی قوله وله نامرؤفد ادیت و ده چپتوه کز نیکی بیده نگ وه مو مرؤف شته کانکزه کاته وه) نه مدله راوکییه ش شتیکی خراپ و قیزه و ننییه ، له روانگه ی نه مئه زمونگه ریبه شه وه حاله تیکی ده روونی تاییه ته یه ، مرؤفخا ته به رده منه بوونی خود ، نایانه محاله ته چپیه ؟ هایدگر وه لامده داته وه که نه وه توقین (الرب Die Agst) زاراوی توقینبه ته وای جیاوازه له چه مکی ترس (خوف) ، چونکه نه مه یان چینیکی واقعی راسته و خوی شتیکی دیاریکراو ده رده خات وله ده ره وه ره شه ی لیده کریت ، به لامتوقیندیا رینا کریتبه شتیک ، چونکه شته کانیی دوردده که ونه وه وله نه نجامی نه م لیدورکه وتنه وه یه شبه ره و نیمه دیت (توقین

سه رچاوه : WWW.doroob.com